

Sejarah Iran

Di dalam bahagian yang kedua ini kita bawa pembaca sekalian mengikuti sejarah pergolakan politik yang

berlaku di Iran di mana tiga kuasa besar dunia yang monopoli ekonomi negara terpaksa keluar dari Iran

dan kuasa perintah dikendalikan oleh Dr. Mosaddegh menyebabkan ekoni¹ merosot. Untuk menjaga

ketenteraman dalam negeri maka Shah Iran terpaksa keluar meninggalkan negerinya, sehingga suatu pemerintahan baru

yang dipimpin oleh Panglima Zahedi muncul. Shah Iran kembali memerintah, dan segala kesulitan yang

dihadapi oleh Iran dapat diatasi. – Pengarang.

Munculnya Reza Shah: Pada awal tahun 1920 *Brigade Cossack Iran* dipimpin oleh pegawai-pegawai Russia. Tetapi dalam bulan Ogos 1920, Reza Khan dapat menyebabkan pegawai-pegawai Russia itu diberhentikan dan ia sendiri menjadi ketua bridget itu. Ia telah berdamping dengan Dhiauddin, seorang wartawan revolusioner, yang telah membangkitkan perasaan orang ramai terhadap keadaan-keadaan di dalam negeri itu; ia telah berangkat dari bandar Qazvin dalam perjalannya yang masyhur itu ke Tehran.

Pada 21 haribulan Februari 1921. Dalam suatu rampasan kuasa yang tidak menumpahkan darah, ia telah menumbangkan kerajaan yang lemah itu. Dhiauddin menjadikan dirinya Perdana Menteri dan Reza Khan menjadi Menteri Peperangan; oleh kerana Dhiauddin terlalu radikal, seorang Perdana Menteri Menteri baharu telah dilantik sedangkan Reza Khan terus-menerus menjadi orang kuat kerajaan selaku Menteri Peperangan. Dalam tahun 1923 ia telah menjadi Perdana Menteri. Shah, yang bernama Ahmad, pergi ke Eropah

untuk tinggal di sana selama suatu jangka waktu yang tidak ditetapkan.

Pada 31 haribulan Oktober 1925, parlimen melucutkan jawatan Ahmad Shah yang masih merantau itu; dan ia kemudiannya meninggal dunia di Eropah. Pada 13 haribulan Disember, parlimen mengisytiharkan Reza Khan sebagai Shahanshah Iran; tugasnya yang pertama ialah memulihkan kuasa kerajaan pusat di seluruh negeri itu, dan yang kedua ialah meletakkan perhubungan Iran dengan negeri-negeri asing pada aras sama taraf. Semua

perjanjian-perjanjian mengenai jajahan-jajahan telah ditamatkan pada tahun 1928. Dan Reza Shah telah membuka jalan ke arah kemajuan bagi Iran.

Diantara kejayaan-kejayaan yang dicapai oleh kerajaan ialah pembinaan jalan keretapi yang menghubungkan Iran dengan negeri-negeri lain, yang dimulakan pada tahun 1927 dan disiapkan pada tahun 1939. Ini adalah suatu kejayaan besar dalam bidang kejuruteraan kerana landasan keretapi itu menyeberangi kira-kira 4,000 jambatan dan melalui 224 jalan-jalan bawah tanah

yang jumlah panjangnya 54 batu.

Reza Shah telah memindahkan kuasa mengeluarkan wang-wang kertas kepada kerajaan dan membina sebuah bank negara yang besar dan cekap. Ia telah mengemukakan berbelanjawan Iran yang pertama yang tersusun dan teratur dan menyebabkan perusahaan di negeri itu berkembang dan meluas. Universiti Tehran telah didirikan olehnya dalam tahun 1934. Pada 8 haribulan Julai 1937, Iran menyertai Turki, Iraq dan Afghanistan dalam perjanjian Saadabad.

Perang Dunia yang kedua dan selanjutnya: Manakala Perang Dunia yang kedua berlaku, Iran mengatakan pendirian neutralnya. Dalam tahun 1941 negeri-negeri Berikat meminta supaya bilangan orang-orang Jerman di negeri itu dikurangkan; mereka menuntut supaya semua warganegara Jerman dikeluarkan, kecuali mereka yang perlu kepada ekonomi Iran dan tidak berbahaya kepada negeri-negeri Berikat. Oleh kerana permintaan itu tidak diturut, mereka menyerang Iran pada 26 haribulan Ogos 1941.

¹ Perkataan sebenar ialah ekonomi.

Turun dari takhta.

Pada 16 haribulan September 1941 Reza Shah turun dari takhta kerajaannya supaya anaknya Mohammad Reza, dapat mengantikannya. Dalam bulan Januari 1942 suatu perjanjian tiga buah negeri telah ditandatangani, iaitu di antara Iran, Britain dan Russia. Dengan perjanjian itu Britain dan Russia berjanji akan menghormati kuasa Iran di dalam wilayah-wilayahnya, serta kedaulatan dan kemerdekaan politik Iran, dan kerajaan Iran berjanji hendak memberikan kepada negeri-negeri Berikat hak yang tidak terbatas untuk menggunakan, memelihara keadaan, menjaga dan mengawal semua alat-alat perhubungan di Iran. Tentera negeri-negeri Berikat akan ditarik balik tidak lewat daripada enam bulan selepas tamat permusuhan di antara negeri-negeri Berikat dengan Jerman.

Askar-askar British dan Amerika telah keluar dari Iran dalam bulan *March* 1946 tetapi askar-askar Russia terus berada di negeri itu. Setelah pengaduan dibuat kepada Majlis Keselamatan Bangsa-bangsa Bersatu, askar-askar Russia pun keluar dalam bulan *March* tahun itu juga.

Dalam bulan April, 1951 Majlis Negara meluluskan suatu undang-undang untuk memberi kuasa kepada kerajaan supaya mengambil alih minyak, dan dalam bulan Mei 1951 Dr. Mosaddegh menjadi Perdana Menteri, beliau telah memimpin gerakan untuk memberi kuasa kepada kerajaan supaya mengambil alih perusahaan minyak.

Syarikat minyak dan kerajaan British telah merayu kepada Mahkamah Antarabangsa, tetapi kerajaan Iran enggan mengiktiraf kuasa mahkamah itu.

Kerajaan British merujukkan pertikaian itu kepada Majlis Keselamatan, yang mana memutuskan untuk menangguhkan perkara menimbangkan pertikaian tersebut hingga Mahkamah Antarabangsa telah memberi keputusan.

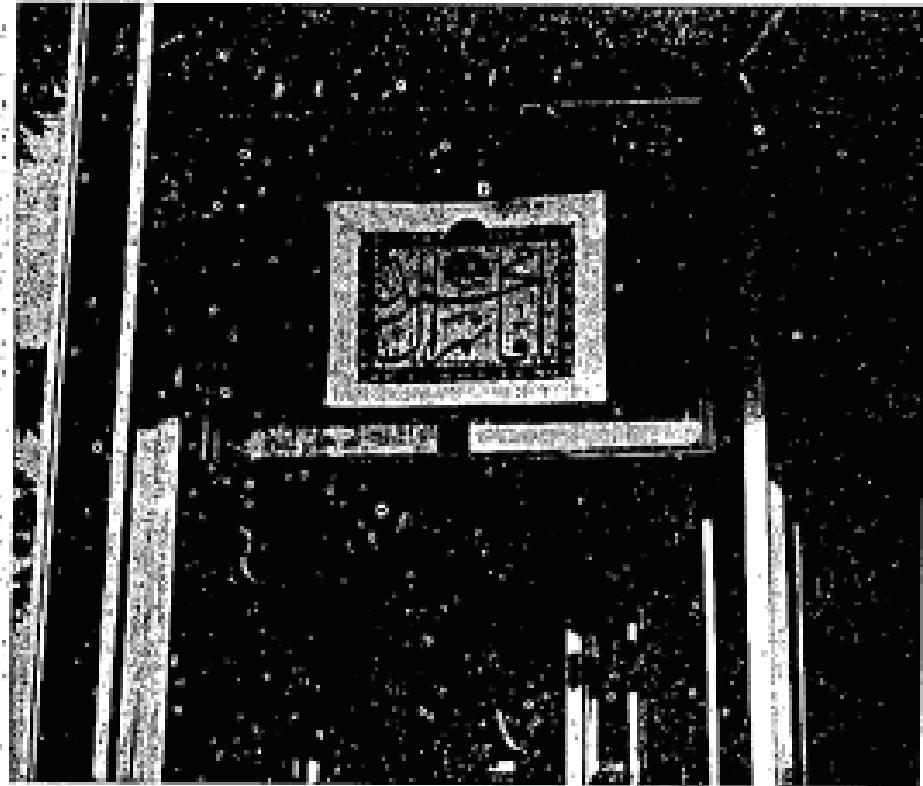
Dalam bulan Julai, 1952 Mahkamah Antarabangsa memutuskan bahawa ia tidak berkuasa menimbangkan pertikaian minyak itu. Sementara itu syarikat minyak British – Iran telah meninggalkan negeri itu kerana tak dapat meneruskan perusahaannya.

Pada 22 haribulan Oktober 1952 kerajaan Iran memutuskan

perhubungan diplomatik dengan Britain. Sementara itu, suatu perselisihan telah berlaku di antara Dr. Mosaddegh dengan Shah Iran. Keadaan ekonomi negeri itu telah mulai merosot dengan cepatnya. Kekacauan-kekacauan telah kerap berlaku.

Pada akhir bulan Februari 1953 Shah mengemukakan keputusan hendak meninggalkan negeri itu, tetapi oleh kerana rakyat menunjukkan taat setia mereka kepadanya, maka ia pun membatalkan keputusannya itu. Dalam bulan Julai ramai anggota-anggota majlis telah meletakkan jawatan kerana tidak mempersetujui cara Dr. Mosaddegh menjalankan urusan-urusan negeri.

Mosaddegh mengadakan “pemungutan suara” dan mendakwa bahawa

Sebagai menandakan cinta mereka kepada Nabi Muhammad dan keluarganya, maka di hadapan kedai-kedai orang Muslimin di Iran mereka tulis kalimah-kalimah yang tertera di atas yang maksudnya: “Wahai yang memuliakan keluarga Muhammad”. –

(Gambar Edrus Qalam).

Sejarah Iran . . .

keputusan pemungutan suara itu menunjukkan persetujuan supaya majlis dibubarkan, dan ia pun segera membubarkan majlis. Pada 16 haribulan Ogos pengawal-pengawal kerajaan mencuba menangkap Dr. Mosaddegh tetapi tidak berjaya. Shah Iran dan permaisurinya meninggalkan negeri itu bagi mencegah pertumpahan darah dan perang saudara.

Tiga hari kemudiannya, Panglima Zahedi, yang telah menerima perintah yang menjadikan ia Perdana Menteri beberapa hari sebelum rampasan kuasa yang gagal itu, telah mengambil alih pengawalan. Dr. Mosaddegh dan lain-lain anggota kerajaannya telah ditangkap. Shah kembali dan membentuk sebuah kerajaan baharu.

Kerajaan baharu itu menyambung semula perhubungan diplomatik dengan Britain dalam bulan Disember 1953,

dan rundingan-rundingan dengan syarikat-syarikat minyak British dan Amerika dimulakan untuk menyelesaikan masalah minyak. Adalah diputuskan bahawa keuntungan yang didapati di Iran daripada penggalian-penggalian minyak akan dibahagikan sama rata di antara kerajaan Iran dengan syarikat-syarikat minyak itu, dan syarikat minyak kebangsaan Iran akan menyelenggarakan padang minyak di Nafti Shah dan kilang penapis minyak Karman Shah untuk memenuhi sebahagian daripada keperluan-keperluan Iran, dan menyelenggarakan pembahagian barang-barang keluaran daripada minyak di Iran.

Ketenteraman telah kembali ke negeri itu. Tetapi oleh kerana kerajaan tidak meneruskan pembaharuan-pembaharuan dengan giatnya, maka perasaan tidak puas hati dan kegelisahan telah timbul semula. Dalam bulan April 1955, Zahedi meletakkan jawatan dan diganti oleh Ala', dan sejak itu Shah telah mengambil bahagian yang lebih cergas dalam pentadbiran.

Kerajaan Mohammad Reza Shah: Dibawah pimpinan Shah yang dinamik itu, Iran telah pulih dengan cepatnya daripada kesulitan-kesulitan kewangan yang didatangkan oleh pemerintahan Mosaddegh. Dalam bulan Oktober 1955 Iran menyertai Perjanjian Baghdad yang kemudiannya menjadi CENTO (*Central Treaty Organization*). Sejak tahun 1960 Shah telah membahagikan semua harta-hartanya kepada kaum petani dan sekarang menerima hanya wang yang diberikan kepadanya kerana jawatan yang disandangnya itu.

Yayasan Pahlavi telah ditubuhkan dalam tahun 1958 dan telah menerima banyak pemberian daripada Shah untuk meninggikan taraf pelajaran, kesihatan dan kebajikan masyarakat di antara orang-orang yang tidak berkemampuan. Dalam bulan Oktober 1961 Shah telah menujuhkan "**Amanah Kerajaan Pahlavi**" dengan wang sebanyak £40 juta, yang mana keuntungan daripadanya digunakan kerana perkhidmatan-perkhidmatan kemasyarakatan, pelajaran dan kesihatan. Baharu-baharu ini Iran telah menyertai Turki dan Pakistan dalam suatu perjanjian kerjasama daerah untuk pembangunan.

Pada 9 haribulan Januari 1963, Shah telah melancarkan suatu revolusi cara aman dengan mengumumkan suatu rancangan enam perkara, iaitu:

1. Menghapuskan pemerintahan tuan tanah secara perhambaan.
2. Membentuk suatu pasukan membanteras buta huruf untuk memudahkan pelancaran rancangan pelajaran untuk orang ramai dan pelajaran yang diwajibkan.

Sebuah taman bunga yang indah permai terletak di tengah-tengah kota Tehran. –

(Gambar Edrus Qalam).

3. Mengambil alih kuasa kerajaan atas segala hutan di seluruh negeri.
4. Menjual saham-saham berkenaan dengan kilang-kilang kerajaan untuk mengadakan sokongan terhadap perubahan sistem milik tanah.
5. Membolehkan pekerja-pekerja memperoleh keuntungan daripada kilang-kilang perusahaan dan kilang-kilang membuat barang-barang.
6. Memindah undang-undang pilihanraya.

Perubahan-perubahan ini telah disambut dengan gembiranya oleh rakyat tetapi menimbulkan kemarahan tuan-tuan tanah bersikap feudal itu. Suatu pemungutan suara yang bebas dan adil telah diadakan di seluruh negeri pada 26 haribulan Januari dan 5,598,711 orang, iaitu hampir semua orang, telah memberi undi mereka kepada perubahan-perubahan itu. Perubahan-perubahan sistem milik tanah membebaskan 15 juta petani daripada perhambaan dan sekarang mereka menjadi pemilik ladang-ladang kecil. Pasukan membanteras buta huruf telah melancarkan suatu gerakan besar terhadap keadaan buta huruf di kalangan rakyat jelata.

Hutan-hutan telah diambil kuasa oleh kerajaan. Pekerja-pekerja kilang telah mula mendapat bahagian daripada keuntungan perusahaan-perusahaan. Wang yang didapati daripada penjualan kilang-kilang kerajaan merupakan suatu bantuan bagi

perubahan-perubahan sistem milik tanah. Kelemahan-kelemahan dalam undang-undang pilihanraya telah dihapuskan dan kaum wanita diberi hak mengundi. Dengan pelaksanaan rancangan enam perkara, Iran telah dapat melangkah jauh ke arah kemajuan.

Tinjauan ekonomi

Pertanian: Pertanian ialah kegiatan ekonomi yang terpenting bagi rakyat Iran. Berbagai tanaman-tanaman terdapat di negeri itu. Gandum, beras belanda trigo dan jelai ditanam boleh dikatakan di merata-rata tempat. Kalau dikira banyaknya, gandum ialah yang penting sekali, pada lazimnya pengeluaran gandum adalah cukup banyak untuk rakyat. Dalam tahun 1960 pengeluaran ialah 2,590,000 tan. Beras belanda pun ditanam di merata-rata tempat, terutama untuk dijadikan makanan binatang dan untuk dieksportkan. Dalam tahun 1960 pengeluaran ialah 684,000 tan.

Di wilayah-wilayah Caspian di barat, padi ditanam cukup banyak untuk penduduk-penduduk tempatan dan untuk dieksportkan. Dalam tahun 1960 pengeluaran ialah 651,000 tan. Ubi – gula (588,000 tan), kapas (90,000 tan), kacang (62,000 tan), biji – minyak (7,000 tan), dan teh (9,000 tan), juga ditanam. Buah-buahan dan biji-bijian juga ditanam dan banyak dieksportkan, khasnya anggur, kismis, badam dan buah kenari. Dan juga banyak gum, yang berguna dalam lapangan perubatan, dieksportkan. Pengeluaran kain sutera di lawiyah-lawiyah² Caspian sudah memang diketahui sejak zaman dahulu.

Candu adalah satu lagi benda yang dikeluarkan. Dalam empat puluh tahun yang lampau ketegasan telah berpindah daripada bercucuk tanam untuk mengeluarkan benda-benda makanan bagi diri sendiri kepada bercucuk tanam untuk dijual. Perkara yang menjadi halangan kepada bercucuk tanam secara besar-besaran ialah kekurangan alat-alat perhubungan dan yang demikian barang-barang pengeluaran sukar dibawa ke pasar.

Selain daripada itu, benih-benih tidak begitu baik, demikian juga perkakas-perkakas dan kaedah-kaedah yang digunakan dalam pertanian. Banyak percubaan-percubaan telah dilakukan untuk mengatasi masalah-masalah ini, jalan-jalan raya bagi daerah-daerah pertanian ada diperuntukan dalam rancangan pembangunan dan pusat-pusat serta maktab-maktab penyelidikan pertanian telah dibina. Ada rancang usaha-rancang usaha untuk mencegah air bah dan mengumpul serta menyimpan air.

Dalam tahun 1963 sebuah empangan telah dibina di Sungai Diz di wilayah Khuzestan dan ini membolehkan sebuah kawasan seluas 360,000 ekar, yang dahulunya padang pasir, diperairkan. Sebuah empangan lagi sedang dibina di Sevid road dekat bandar Reyshah, dan apabila siap kelak akan dapat mengairkan 450,000 ekar. Banyak lagi empangan-empangan kecil sedang dibina. Masalah yang besar sekali ialah pendapatan kaum tani terlalu kecil. Pendapatan setahun bagi seorang hitung panjang, ialah kira-kira £60, yang mana bermakna bahawa tiap-tiap seorang dalam sesuatu keluarga

² Perkataan sebenar ialah wilayah-wilayah.

mendapat £20 bagi setahun.

Perubahan-perubahan sistem memiliki tanah yang dikemukakan oleh Shah telah mula membetulkan keadaan yang buruk itu. Dahulu, 50% daripada tanah yang subur dimiliki oleh tuan-tuan punya yang tidak tinggal di situ, 20% adalah tanah wakaf dan 10% dipunyai oleh petani-petani.

Ada 50,000 kampung di Iran, yang mana 10,000 daripadanya dipunyai oleh orang-orang yang mempunyai lima buah kampung atau lebih. Shah telah membahagi-bahagikan tanah kerajaan. Undang-undang telah diadakan untuk menghadkan luasnya tanah yang boleh dimiliki oleh seseorang.

Semua tanah yang lebih daripada yang dibenarkan itu mesti dijual kepada kaum tani.

Meskipun tuan-tuan punya tanah menentang langkah-langkah ini, Shah tidak menghiraukan mereka dan terus melaksanakan langkah-langkah itu yang mana membayangkan bukan sahaja suatu revolusi ekonomi di Iran bahkan suatu revolusi politik dan kemasyarakatan juga.

Binatang ternak: Binatang-binatang ternak adalah amat mustahak dalam ekonomi Iran. Binatang-binatang itu memberi daging dan susu serta kulit dan bulu untuk perusahaan-perusahaan, termasuk pembikinan permaidani Iran yang masyhur itu. Permaidani, bulu kambing, kulit kambing, termasuk kulit kambing Iran yang masyhur

serta usus-usus kambing adalah dieksportkan. Jumlah binatang-binatang ternak dalam tahun 1961 adalah ditaksir sebagai berikut: kambing biri-biri 27,200,000 ekor, lembu jati 12,800,000 ekor, lembu 5,200,000 ekor; kuda 452,000 ekor; unta 440,000 ekor; kerbau 182,000 ekor; keldai 206,000 ekor; ayam – itik 24,000,000 ekor.

Penyakit binatang mengganggu pembiakan binatang-binatang ternak itu dan tambahan pula terdapat kekurangan rumput untuk binatang-binatang itu. Kerajaan sedang mencuba memperbaiki ternakan dan menghapuskan penyakit binatang serta menempatkan kaum yang mengembara dari satu tempat ke satu tempat.

Perhutanan: Di Iran terdapat hutan-hutan yang luas, hampir 50 juta ekar, yang kebanyakannya dimiliki oleh negara dan dibela oleh suruhanjaya perhutanan. Pokok-pokoknya termasuk pokok Jati Belanda, *Walnut*, *Ash*, *Elm*, *Beechwood*, *Ironwood*, *Boxwood*, *Cypress*, *maple*, dan *Honey Locust*. Kayu tempatan digunakan untuk membuat landasan keretapi dan untuk membina rumah dan lain-lainnya. Ada juga kayu balak, khasnya jati belanda dan *Walnut*, yang dieksportkan, tetapi kebanyakannya dibuat kayu api dan arang. Sekarang kerajaan bercadang hendak megambil alih hutan-hutan yang dimiliki oleh orang-orang persendirian. Usaha-usaha sedang dijalankan untuk mengurus hal ehwal hutan dan memperhasilkan kekayaan hutan dengan teratur.

Perikanan: Ada perusahaan perikanan yang besar di Laut Caspian dan di Teluk Parsi. Pengeluaran tahunan di Laut Caspian, dihitung panjang, ialah 4,800 tan termasuk 200 tan terubuk Eropah, sedangkan di Teluk Parsi pengeluaran ditaksirkan sebanyak 10,000 tan setahun. Perusahaan perikanan di Laut Caspian, yang dahulunya diselenggarakan oleh syarikat Russia-Iran, sejak tahun 1952 telah diselenggarakan oleh sebuah syarikat Iran. Di Teluk Parsi perikanan diselenggarakan bersama oleh syarikat Jepun-Iran.

Bersambung

Buku Baru. **Istimewa**

RISALAH

PENDIDEKAN

DAN

KELUARGA

Kumpulan dari kata2 dan nasihat yang berharga Al-Imam Al-Shahid Hasan Al-Banna Pemimpin Al-Ekhwanul-Muslimin yang mustahak di-jadikan panduan hidup di-dalam suatu masharifikat Islam yang bergerak maju.

Mustahak di-bacha oleh pemuda dan pemudi Islam angkatan baru yang chintakan Islam.

Sa-buah \$1.00

Pesan-lah kapada:

Q ALAM

8247, Jalan 225,
Petaling Jaya,
Selangor.